

บทที่ 5

สรุปผลการวิจัย อภิปราย และข้อเสนอแนะ

ในบทนี้ผู้วิจัยจะ ได้กล่าวโดยสรุปถึงวัตถุประสงค์ของการวิจัย วิธีดำเนินการวิจัย สรุปผลการวิจัย อภิปรายผลการวิจัย และข้อเสนอแนะสำหรับการวิจัย ตามลำดับดังต่อไปนี้

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

เพื่อศึกษาสมรรถภาพที่จำเป็นในการนิเทศการศึกษาของหัวหน้าหมวดวิชา ในโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดกรมสามัญศึกษา

วิธีดำเนินการวิจัย

การศึกษา สมรรถภาพที่จำเป็นในการนิเทศการศึกษาของหัวหน้าหมวดวิชา เป็นการศึกษาเชิงสำรวจความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญทางการนิเทศการศึกษาในระดับมัธยมศึกษา ซึ่งประกอบไปด้วยนักวิชาการ อาจารย์ผู้สอนเกี่ยวกับการนิเทศการศึกษา และการพัฒนาหลักสูตรในสถานศึกษาต่าง ๆ ศึกษานิเทศก์ กรมสามัญศึกษา ผู้ช่วยผู้บริหาร โรงเรียนฝ่ายวิชาการ หัวหน้าหมวดวิชา และอาจารย์ผู้สอนในโรงเรียนมัธยมศึกษา ที่อยู่ในกลุ่มทดลองของโครงการพัฒนาการนิเทศ งานวิชาการภายใน โรงเรียนมัธยมศึกษา กรมสามัญศึกษา ในเขตการศึกษา 12 จำนวน 9 โรงเรียน มีจำนวนผู้ให้ข้อมูลทั้งหมดรวม 50 คน

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ แบบตรวจสอบรายการสมรรถภาพที่จำเป็นในการนิเทศการศึกษาของหัวหน้าหมวดวิชา ซึ่งผู้วิจัยสร้างขึ้นเองจำนวน 2 ฉบับ เพื่อใช้ในการตรวจสอบรายการ และพิจารณาตัดสินโดยผู้เชี่ยวชาญ 2 รอบ โดยในรอบที่ 1 เป็นแบบตรวจสอบรายการที่สร้างขึ้น จากการศึกษาค้นคว้า ทฤษฎี และ

หลักการจากหนังสือ เอกสาร และตำราต่าง ๆ แล้ววิเคราะห์เป็นรายการสมรรถภาพที่จำเป็นในการนิเทศการศึกษาของหัวหน้าหมวดวิชาในโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดกรมสามัญศึกษา พร้อมทั้งมีช่องว่างให้ผู้เชี่ยวชาญแสดงความคิดเห็น และเพิ่มเติมข้อเสนอแนะด้วย ส่วนในรอบที่ 2 เป็นแบบตรวจสอบรายการ ซึ่งปรับปรุงจากแบบตรวจสอบรายการในรอบที่ 1 โดยนำข้อเสนอแนะ และความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญมาประเมินเพื่อแก้ไขและเพิ่มเติม ซึ่งแบบตรวจสอบรายการในรอบที่ 2 นี้ จะมีลักษณะคล้ายแบบตรวจสอบในรอบที่ 1 แต่มีข้อแตกต่าง คือ จะตัดช่องว่างสำหรับเพิ่มเติมข้อเสนอแนะ และข้อคิดเห็นออก แล้วเพิ่มช่องแสดงค่าเฉลี่ยและคะแนนเดิมในรอบที่ 1 ของผู้เชี่ยวชาญเป็นรายบุคคลแทน

การเก็บรวบรวมข้อมูล ผู้วิจัยได้นำเครื่องมือไปส่งให้ผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 50 คน ด้วยตนเอง ทั้ง 2 รอบ ส่วนการขอรับคืนนั้น ผู้วิจัยได้ขอรับคืนด้วยตนเอง ส่วนหนึ่ง และใช้บริการทางไปรษณีย์อีกส่วนหนึ่ง โดยได้รับข้อมูลกลับคืนทุกฉบับ คิดเป็นร้อยละ 100.00

การวิเคราะห์ข้อมูล ใช้โปรแกรมสำเร็จรูป SPSS ซึ่งมีรายละเอียด คือ ข้อมูลเกี่ยวกับสถานการณ์ของผู้ตอบ วิเคราะห์โดยการหาค่าร้อยละ (Percentage) ส่วนข้อมูลเกี่ยวกับรายการสมรรถภาพที่จำเป็นในการนิเทศการศึกษาของหัวหน้าหมวดวิชา ในด้านความรู้ความเข้าใจ เทคนิควิธี และด้านคุณลักษณะและเจตคติ วิเคราะห์โดยการหาค่าเฉลี่ย (\bar{X}) ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) ค่าสัมประสิทธิ์การกระจาย (C.V.) และเพิ่มการวิเคราะห์องค์ประกอบ (Factor Analysis) ในการวิเคราะห์ในรอบที่ 2 ด้วย โดยจะพิจารณาสมรรถภาพที่มีค่าแฟคเตอร์โหลดคิง (Factor Loading) ที่มีค่ามากกว่า ± 0.2 เท่านั้น

สรุปผลการวิจัย

กลุ่มผู้เชี่ยวชาญทางการนิเทศการศึกษา ซึ่งให้ข้อมูลสำหรับการวิจัยครั้งนี้ ส่วนใหญ่เป็นเพศชาย มีอายุระหว่าง 31-40 ปี มีวุฒิปริญญาตรีเป็นส่วนมาก โดยมีสถานภาพเป็นนักวิชาการ หรือศึกษานิเทศก์ ร้อยละ 50.00 ส่วนที่เหลือเป็นกลุ่ม

ผู้ปฏิบัติหน้าที่เกี่ยวกับการนิเทศการศึกษาในโรงเรียน ซึ่งส่วนใหญ่เป็นหัวหน้าหมวดวิชา และมีประสบการณ์ในการทำงานเกี่ยวกับการนิเทศการศึกษาต่ำกว่า 5 ปี เป็นส่วนมาก

ผลการศึกษาเกี่ยวกับ รายการสมรรถภาพที่จำเป็นในการนิเทศการศึกษา ของหัวหน้าหมวดวิชาในโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดกรมสามัญศึกษา สรุปได้ดังนี้ คือ

ผู้เชี่ยวชาญพิจารณาเห็นว่า หัวหน้าหมวดวิชาผู้ที่จะทำหน้าที่นิเทศการศึกษา ในโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดกรมสามัญศึกษา จำเป็นอย่างยิ่งที่จะต้องมีสมรรถภาพ ด้านความรู้ความเข้าใจ ด้านเทคนิควิธี และด้านคุณลักษณะและเจตคติ เป็นส่วนใหญ่ กล่าวคือ จากรายการสมรรถภาพทั้ง 3 ด้าน รวม 130 รายการนั้น ผู้เชี่ยวชาญ พิจารณาให้อยู่ในเกณฑ์จำเป็นอย่างยิ่ง 68 รายการ อยู่ในเกณฑ์จำเป็น 43 รายการ และตัดออกเนื่องจากค่าแฟคเตอร์โลดจิง (Factor Loading) ต่ำกว่าเกณฑ์ที่กำหนด 19 รายการ โดยมีรายละเอียดในแต่ละด้านดังต่อไปนี้

1. สมรรถภาพด้านความรู้ความเข้าใจ

1.1 ด้านหลักสูตรการสอน

สมรรถภาพที่ผู้เชี่ยวชาญพิจารณาเห็นว่า จำเป็นอย่างยิ่ง สำหรับ หัวหน้าหมวดวิชา ผู้ทำหน้าที่นิเทศการศึกษาในโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดกรมสามัญศึกษา โดยมีค่าเฉลี่ยตั้งแต่ 3.51 ขึ้นไป มีจำนวน 21 รายการ ซึ่งประกอบไปด้วย

ก. ด้านหลักสูตร ได้แก่

- มีความรู้ในเรื่องนโยบายและวัตถุประสงค์ของการจัดการศึกษาระดับมัธยมศึกษาตามแผนการศึกษาแห่งชาติ
- มีความรู้ในเรื่องความหมายและความสำคัญของหลักสูตร
- มีความรู้ในเรื่องการนำหลักสูตรไปใช้
- มีความรู้ในเรื่องกิจกรรมเสริมหลักสูตร
- มีความรู้ในเรื่องการประเมินผลหลักสูตร
- มีความรู้ในเรื่องหลักสูตรมัธยมศึกษาตอนต้น พุทธศักราช

- มีความรู้ในเรื่องหลักสูตรมัธยมศึกษาตอนปลาย พุทธศักราช

2524

ข. ก้านการสอน ได้แก่

- มีความรู้ในเรื่องปรัชญา ทฤษฎี และรูปแบบการสอน
- มีความรู้ในเรื่องหลักการจัดกระบวนการเรียนการสอน
- มีความรู้ในเรื่องวิธีการสอนแบบต่าง ๆ และหลักเกณฑ์

ในการเลือกวิธีสอน

- มีความรู้ในเรื่องวิธีการปรับปรุงระบบการเรียนการสอน
- มีความรู้ในเรื่องลักษณะการสอนที่ดี และหลักในการเลือก

และจัดกิจกรรมการเรียนการสอน

- มีความรู้ในเรื่องเทคนิคและทักษะการสอน
- มีความรู้ในเรื่องการผลิตและจัดทำสื่อการเรียนการสอน
- มีความรู้ในเรื่องการใช้สื่อการเรียนการสอน
- มีความรู้ในเรื่องการพัฒนาสื่อการเรียนการสอน
- มีความรู้ในเรื่องความรู้พื้นฐานของการวัดและประเมินผล
- มีความรู้ในเรื่องประเภทของการประเมินผลการเรียน
- มีความรู้ในเรื่องชนิดของเครื่องมือวัดและประเมินผลการศึกษา
- มีความรู้ในเรื่องลักษณะของเครื่องมือวัดผลที่ดี
- มีความรู้ในเรื่องหลักทั่วไปในการสร้างแบบทดสอบวัด

พฤติกรรมต่าง ๆ

สำหรับรายการสมรรถภาพที่ผู้เชี่ยวชาญพิจารณาเห็นว่า จำเป็น รongลงมา สำหรับหัวหน้าหมวดวิชาผู้ทำหน้าที่พิเศษการศึกษาในโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดกรมสามัญศึกษา โดยมีค่าเฉลี่ยอยู่ในระหว่าง 2.51-3.50 มีจำนวน 25 รายการ ซึ่งประกอบด้วย

ก. ก้านหลักสูตร ได้แก่

- มีความรู้ในเรื่องความรู้พื้นฐานทางปรัชญาการศึกษา

- มีความรู้ในเรื่องแผนการศึกษาแห่งชาติ และแผนพัฒนา

เศรษฐกิจและสังคม ฉบับปัจจุบัน

- มีความรู้ในเรื่องกระบวนการพัฒนาหลักสูตร
- มีความรู้ในเรื่ององค์ประกอบของหลักสูตร
- มีความรู้ในเรื่องหลักสูตรประเภทต่าง ๆ
- มีความรู้ในเรื่องการพัฒนาหลักสูตรในระดับต่าง ๆ
- มีความรู้ในเรื่องการเปลี่ยนแปลงและปรับปรุงหลักสูตร

ช. ด้านการสอน ได้แก่

- มีความรู้ในเรื่อง จิตวิทยาการศึกษา
- มีความรู้ในเรื่องจิตวิทยาพัฒนาการ
- มีความรู้ในเรื่องจิตวิทยาสังคม
- มีความรู้ในเรื่ององค์ประกอบ และระบบการเรียนการสอน
- มีความรู้ในเรื่องความรู้พื้นฐานเกี่ยวกับสื่อการเรียนการสอน
- มีความรู้ในเรื่องประเภทของสื่อการเรียนการสอน
- มีความรู้ในเรื่องการบำรุงรักษาสื่อการเรียนการสอน
- มีความรู้ในเรื่องการวิเคราะห์ข้อสอบและแบบทดสอบมาตรฐาน
- มีความรู้ในเรื่องสถิติเบื้องต้นสำหรับการวัดผล
- มีความรู้ในเรื่องคะแนนและการให้ระดับคะแนน
- มีความรู้ในเรื่องความรู้พื้นฐานของการแนะแนว
- มีความรู้ในเรื่องเทคนิคและเครื่องมือต่าง ๆ ที่ใช้ในการ

เก็บรวบรวมข้อมูล

- มีความรู้ในเรื่องบริการต่าง ๆ ในโครงการแนะแนว
- มีความรู้ในเรื่องวิธีการและเทคนิคการแนะแนวเป็นรายหมู่

และรายบุคคล

- มีความรู้ในเรื่องแบบทดสอบมาตรฐานที่ใช้ในการแนะแนว
- มีความรู้ในเรื่องการแนะแนวอาชีพ

- มีความรู้ในเรื่องการแนะแนวการศึกษา
- มีความรู้ในเรื่องการแนะแนวส่วนตัวและสังคม

1.2 ค่านิเทศการศึกษา

สมรรถภาพที่ผู้เชี่ยวชาญพิจารณาเห็นว่า จำเป็นอย่างยิ่ง สำหรับหัวหน้าหมวดวิชา ผู้ที่ทำหน้าที่นิเทศการศึกษาในโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดกรมสามัญศึกษา โดยมีค่าเฉลี่ยตั้งแต่ 3.51 ขึ้นไป มีจำนวน 14 รายการ ซึ่งประกอบด้วย

ก. ด้านความรู้เบื้องต้นเกี่ยวกับการนิเทศการศึกษา ได้แก่

- มีความรู้ในเรื่องความรู้พื้นฐานของการนิเทศการศึกษา
- มีความรู้ในเรื่องปรัชญาและหลักการนิเทศการศึกษาโดยทั่วไป
- มีความรู้ในเรื่องบุคลากรและบทบาทหน้าที่ของบุคลากรทาง

การนิเทศการศึกษา

- มีความรู้ในเรื่องงานนิเทศการศึกษา
- มีความรู้ในเรื่องกิจกรรมการนิเทศการศึกษา
- มีความรู้ในเรื่องการพัฒนาและส่งเสริมการนิเทศการศึกษา

ข. ด้านกระบวนการนิเทศการศึกษา ได้แก่

- มีความรู้ในเรื่องหลักการทั่วไปเกี่ยวกับการวางแผน

การนิเทศการศึกษา

- มีความรู้ในเรื่องการกำหนดจุดมุ่งหมายในการนิเทศ
- มีความรู้ในเรื่องการกำหนดทางเลือกในการดำเนินงานนิเทศ
- มีความรู้ในเรื่องการจัดทำโครงการนิเทศการศึกษา
- มีความรู้ในเรื่องการควบคุมคุณภาพงานนิเทศการศึกษา
- มีความรู้ในเรื่องการสนับสนุนการนิเทศการศึกษา
- มีความรู้ในเรื่องเทคนิควิธีการประเมินโครงการนิเทศ

การศึกษา

- มีความรู้ในเรื่องการนำผลการประเมินไปใช้ในการพัฒนา

การนิเทศการศึกษา

สำหรับรายการสมรรถภาพที่ผู้เชี่ยวชาญพิจารณาเห็นว่า จำเป็น รองลงมา สำหรับหัวหน้าหมวดวิชา ผู้ที่ทำหน้าที่นิเทศการศึกษาในโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดกรมสามัญศึกษา โดยมีค่าเฉลี่ยอยู่ในระหว่าง 2.51-3.50 มีจำนวน 5 รายการ ซึ่งประกอบด้วย

ก. ด้านความรู้เบื้องต้นเกี่ยวกับการนิเทศการศึกษา ได้แก่

- มีความรู้ในเรื่องประเภทของการนิเทศการศึกษา
- มีความรู้ในเรื่องรูปแบบของการนิเทศการศึกษา

ข. ด้านกระบวนการนิเทศการศึกษา ได้แก่

- มีความรู้ในเรื่องรูปแบบในการสร้างความรู้ความเข้าใจ
ก่อนการนิเทศการศึกษา
- มีความรู้ในเรื่องหลักการทั่วไปเกี่ยวกับการดำเนินงาน
นิเทศการศึกษา
- มีความรู้ในเรื่องหลักการทั่วไปเกี่ยวกับการประเมินผล
การนิเทศการศึกษา

1.3 ด้านความรู้ที่จำเป็นสำหรับผู้นิเทศ

สมรรถภาพที่ผู้เชี่ยวชาญพิจารณาเห็นว่า จำเป็นอย่างยิ่ง สำหรับ หัวหน้าหมวดวิชา ผู้ที่ทำหน้าที่นิเทศการศึกษาในโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดกรมสามัญ-ศึกษา โดยมีค่าเฉลี่ยตั้งแต่ 3.51 ขึ้นไป มีจำนวน 2 รายการ ได้แก่

- มีความรู้ในเรื่องนวัตกรรมใหม่ ๆ ทางการศึกษา
- มีความรู้ในเรื่องแหล่งวิทยากร หรือแหล่งความรู้ในท้องถิ่น

สำหรับรายการสมรรถภาพที่ผู้เชี่ยวชาญพิจารณาเห็นว่า จำเป็น รองลงมา สำหรับหัวหน้าหมวดวิชา ผู้ที่ทำหน้าที่นิเทศการศึกษาในโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดกรมสามัญศึกษา โดยมีค่าเฉลี่ยอยู่ในระหว่าง 2.51-3.50 มีจำนวน 7 รายการ ได้แก่

สังคมศาสตร์

- มีความรู้วิชาสามัญ (General Education) คือ ในด้าน
- มีความรู้ด้านการบริหารงานบุคคล
- มีความรู้ด้านการวิจัยและการนำผลการวิจัยมาใช้
- มีความรู้ในเรื่องกิจการนักเรียน
- มีความรู้ในเรื่องการบริหารงานธุรการ การเงินและพัสดุ
- มีความรู้ด้านการสื่อสาร
- มีความรู้ด้านการใช้ห้องสมุด

2. สมรรถภาพด้านเทคนิควิธี

สมรรถภาพที่ผู้เชี่ยวชาญพิจารณาเห็นว่า จำเป็นอย่างยิ่ง สำหรับหัวหน้าหมวดวิชา ผู้ที่ทำหน้าที่นี้เทศการศึกษา ในโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดกรมสามัญศึกษา โดยมีค่าเฉลี่ยตั้งแต่ 3.51 ขึ้นไป มีจำนวน 17 รายการ ได้แก่

- สามารถชี้แจงให้ที่ประชุมเข้าใจ
- สามารถระดมความคิดเห็นของผู้ร่วมงานและสรุปได้
- สามารถประเมินสภาพปัจจุบัน ปัญหา และความต้องการจำเป็นใน

การนิเทศการศึกษาของหมวดวิชา

- สามารถวิเคราะห์และจัดอันดับความสำคัญของปัญหา
- สามารถกำหนดจุดมุ่งหมายในการนิเทศการศึกษาทั้งในระยะสั้น

และระยะยาว

- สามารถระบุและกำหนดทางเลือกที่เหมาะสมกับสถานการณ์
- สามารถทำแผนงานและโครงการนิเทศการศึกษาในหมวดวิชา
- สามารถประสานสัมพันธ์ระหว่างบุคลากรในฝ่ายต่าง ๆ
- สามารถให้ความรู้และข้อมูลเกี่ยวกับหลักและวิธีการปฏิบัติงาน

ตามขั้นตอนใหม่ ๆ หรือรูปแบบใหม่ ๆ ที่ต่างไปจากเดิม

- สามารถสร้างทักษะพื้นฐานและเจตคติที่ดีต่อการนิเทศการศึกษา

ให้เกิดขึ้นกับผู้รับการนิเทศการศึกษา

- สามารถเลือกวิธีและจัดการกิจกรรมเพื่อสร้างความเข้าใจใน
สิ่งใหม่ ๆ ได้อย่างเหมาะสม

- สามารถควบคุมคุณภาพงานให้เป็นไปตามจุดมุ่งหมาย
- สามารถปฏิบัติตามแผนงานและโครงการนิเทศการศึกษาที่กำหนดไว้
อย่างครบถ้วน

- สามารถควบคุม ตรวจสอบ และติดตามผลการปฏิบัติงานของบุคลากร
ทุกฝ่ายให้เป็นไปตามแผนงานที่กำหนด

- สามารถสร้างแรงจูงใจในการทำงานให้เกิดขึ้นกับผู้รับการนิเทศการศึกษา

- สามารถนิเทศการศึกษาโดยใช้เทคนิควิธีการทำงานที่ถูกต้องและเหมาะสม

- สามารถสร้างเสริมกำลังใจและทำนุบำรุงขวัญแก่ผู้รับการนิเทศ

สำหรับรายการสมรรถภาพที่ผู้เชี่ยวชาญพิจารณาเห็นว่า จำเป็น
รองลงมา สำหรับหัวหน้าหมวดวิชา ผู้ที่ทำหน้าที่นิเทศการศึกษา ในโรงเรียนมัธยมศึกษา
สังกัดกรมสามัญศึกษา โดยมีค่าเฉลี่ยอยู่ในระหว่าง 2.51-3.50 มีจำนวน 6 รายการ
ได้แก่

- สามารถสร้างกฎเกณฑ์ในการทำงานร่วมกัน เพื่อเป็นเครื่องมือ
ควบคุมการปฏิบัติงาน

- สามารถนำเสนอข้อมูลจากการปฏิบัติงานนิเทศการศึกษาได้อย่าง
ถูกต้องและเหมาะสม

- สามารถประเมินกระบวนการทำงานร่วมกับผู้รับการนิเทศ

- สามารถประเมินสัมฤทธิผลในการนิเทศการศึกษา และสัมฤทธิผล

ในการเรียนของนักเรียน

- สามารถประเมินโครงการนิเทศการศึกษา เพื่อทราบประสิทธิภาพ
ของโครงการ

- สามารถประเมินผลการปฏิบัติงานของผู้ไต่บังคับบัญชา

3. สมรรถภาพด้านคุณลักษณะและเจตคติ

ผู้เชี่ยวชาญพิจารณาเห็นว่า ทุกสมรรถภาพจำเป็นอย่างยิ่ง สำหรับหัวหน้าหมวดวิชาผู้ที่จะทำหน้าที่นี้เทศ การศึกษาในโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดกรมสามัญศึกษา โดยมีค่าเฉลี่ยตั้งแต่ 3.51 ขึ้นไป ซึ่งมีจำนวน 14 รายการ ดังต่อไปนี้ คือ

ก. ด้านคุณลักษณะ ได้แก่

- มีความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ มีความเชื่อมั่นในตัวเอง ฉลาดและกล้าทำในสิ่งที่ถูกต้อง เหมาะสม

- ใฝ่หาความรู้อยู่เสมอ เป็นคนทันสมัย ทันเหตุการณ์

- มีมนุษยสัมพันธ์ และมีความเป็นผู้นำ

- มีความมานะ อุตุน และเสียสละ

- มีความอดทน ใจเย็น หนักแน่น รู้จักควบคุมอารมณ์

- มีความละเอียด รอบคอบ ทำงานเป็นระบบ และมีระเบียบ

- ความเป็นประชาธิปไตย มีเหตุผล ใจกว้าง ยอมรับฟัง

ความคิดเห็น และคำวิพากษ์วิจารณ์ เข้าใจและยอมรับความแตกต่างของบุคคล

- มีคุณธรรม ซื่อสัตย์ สุจริต เอื้อเฟื้อเผื่อแผ่ และมีความเมตตา กรุณา

- มีความยุติธรรม ไม่อคติลำเอียง

- มีความจริงใจ เปิดเผย รู้จักกาลเทศะ

- มีบุคลิกลักษณะดี

- มีสุขภาพที่แข็งแรง

ข. ด้านเจตคติ ได้แก่

- มีเจตคติที่ดีต่อการนิเทศการศึกษา

- รู้จักฝึกปฏิบัติตนเองให้เป็นผู้มีคุณภาพ

อภิปรายผลการวิจัย

จากผลการวิเคราะห์ข้อมูลที่ได้จากการตรวจสอบรายการสมรรถภาพที่จำเป็นในการนิเทศการศึกษาของหัวหน้าหมวดวิชาในโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดกรมสามัญศึกษา

นั้น ใ้ทราบผลดังต่อไปนี้

1. สมรรถภาพด้านความรู้ความเข้าใจ

1.1 ด้านหลักสูตรและการสอน จากผลการวิจัย พบว่า ผู้เชี่ยวชาญที่พิจารณาเห็นว่า หัวหน้าหมวดวิชาผู้ที่จะทำหน้าที่นี้เทศการศึกษาในโรงเรียนมัธยมศึกษาสังกัดกรมสามัญศึกษา จำเป็นอย่างยิ่งที่จะต้องมีความรู้เกี่ยวกับหลักสูตรในเรื่องนโยบาย และวัตถุประสงค์ของการจัดการศึกษาระดับมัธยมศึกษา ความหมายและความสำคัญของหลักสูตร การนำหลักสูตรไปใช้ กิจกรรมเสริมหลักสูตร การประเมินผลหลักสูตร หลักสูตรมัธยมศึกษาตอนต้น พุทธศักราช 2521 และหลักสูตรมัธยมศึกษาตอนปลาย พุทธศักราช 2524 และจำเป็นต้องมีความรู้ในเรื่องความรู้พื้นฐานทางปรัชญาการศึกษา แผนการศึกษาแห่งชาติ และแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคม ฉบับปัจจุบัน กระบวนการพัฒนาหลักสูตร องค์ประกอบของหลักสูตร หลักสูตรประเภทต่าง ๆ การพัฒนาหลักสูตรในระดับต่าง ๆ และการเปลี่ยนแปลงและปรับปรุงหลักสูตร จะเห็นได้ว่า การที่ผู้เชี่ยวชาญที่พิจารณาคัดสินให้สมรรถภาพดังกล่าวอยู่ในระดับจำเป็นอย่างยิ่ง และจำเป็นตามลำดับนั้น มีความเหมาะสมแล้ว เพราะถ้าหากหัวหน้าหมวดวิชามีความรู้ในเรื่องหลักสูตร ซึ่งเป็นส่วนสำคัญของงานวิชาการ และเป็นงานหลักของสถานศึกษาอย่างถ่องแท้แล้วก็จะทำให้การนำหลักสูตรมาใช้ในโรงเรียน ประสบผลสำเร็จและบรรลุวัตถุประสงค์ของหลักสูตรได้ หัวหน้าหมวดวิชาเป็นบุคคลที่มีความสำคัญอย่างยิ่งที่จะช่วยในงานบริหารวิชาการ ดำเนินไปอย่างมีประสิทธิภาพ ดังที่ ภิญญู สาขร (2519 : 155) ได้กล่าวถึงความสำคัญของหัวหน้าหมวดวิชาไว้ว่า "หัวหน้าหมวดวิชาเป็นบุคคลที่มีความสำคัญในการบริหารงานวิชาการ เพราะจะเป็นผู้ดูแลและใกล้ชิดกับครูผู้สอนในแต่ละวิชาที่ตนรับผิดชอบมากที่สุด ถ้าหัวหน้าหมวดวิชามีความรู้ความสามารถ และเอาใจใส่ในหน้าที่เป็นอย่างดี งานวิชาการก็จะมีประสิทธิภาพ" ซึ่งในเรื่องหน้าที่ของหัวหน้าหมวดวิชาเกี่ยวกับหลักสูตรนี้ ช่าง บัวศรี (2515 : 152) ได้กล่าวไว้ว่า "หัวหน้าหมวดวิชา มีหน้าที่ให้คำแนะนำแก่ครูในหมวดวิชาเกี่ยวกับหลักสูตรและเอกสารหลักสูตร..." ดังนั้นหัวหน้าหมวดวิชาจึงจำเป็นอย่างยิ่งที่จะต้องมีความรู้ความเข้าใจอย่างถ่องแท้เกี่ยวกับหลักสูตรในเรื่องดังกล่าวข้างต้น เพราะเป็นสิ่งที่หัวหน้าหมวดวิชาต้องนำไปสู่

การปฏิบัติจริง โดยการนำนโยบายเกี่ยวกับหลักสูตรมาสู่การจัดการเรียนการสอนในห้องเรียนให้เหมาะสมกับสภาพ นอกจากนี้หัวหน้าหมวดวิชาจำเป็นต้องมีความรู้อย่างกว้างขวางเกี่ยวกับหลักสูตรทั้งในสิ่งที่ใกล้ตัว เช่น นโยบายและวัตถุประสงค์ของการจัดการศึกษาระดับมัธยมศึกษา ตลอดจนหลักสูตรมัธยมศึกษาทั้งระดับมัธยมศึกษาตอนต้นและมัธยมศึกษาตอนปลาย และสิ่งที่ใกล้ตัว เช่น กระบวนการพัฒนาหลักสูตร ตลอดจนการเปลี่ยนแปลงและปรับปรุงหลักสูตร เพื่อที่จะสามารถปฏิบัติงานในเทศ โดยที่หัวหน้าหมวดวิชาเป็นผู้แนะนำ ถ่ายทอดความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับหลักสูตรแก่ครูอาจารย์ในสายวิชาได้อย่างถูกต้องต่อไป ซึ่งถ้าหากหัวหน้าหมวดวิชาผู้ที่ทำหน้าที่นี้เทศการศึกษาขาดความรู้ความเข้าใจในสิ่งเหล่านี้ ก็จะทำให้การจัดการเรียนการสอนไม่มีประสิทธิภาพ หรืออาจส่งผลให้การจัดการศึกษาไม่บรรลุผลตามวัตถุประสงค์ของหลักสูตรได้

ส่วนในด้านการสอนนั้น ปรากฏว่า ผู้เชี่ยวชาญพิจารณาเห็นว่า หัวหน้าหมวดวิชาผู้ที่ทำหน้าที่นี้เทศการศึกษาในโรงเรียนมัธยมศึกษา สังเกตกรรมสามัญศึกษา จำเป็นอย่างยิ่ง ที่จะต้องมีความรู้ในเรื่อง ปรัชญา ทฤษฎี และรูปแบบการสอน หลักการจัดการกระบวนการเรียนการสอน วิธีสอนแบบต่าง ๆ และหลักเกณฑ์ในการเลือกวิธีสอน วิธีการปรับปรุงระบบการเรียนการสอน ลักษณะการสอนที่ดีและหลักในการเลือกและจัดกิจกรรมการเรียนการสอน เทคนิคและทักษะการสอน การผลิต และจัดทำสื่อการเรียนการสอน การใช้สื่อการเรียนการสอน การพัฒนาสื่อการเรียนการสอน ความรู้พื้นฐานของการวัดและประเมินผล ประเภทของการวัดและประเมินผล ชนิดของเครื่องมือวัดและประเมินผลการศึกษา ลักษณะของเครื่องมือวัดผลที่ดี และหลักทั่วไปในการสร้างแบบทดสอบวัดพฤติกรรมต่าง ๆ ซึ่งจะเห็นได้ว่า ความรู้ความเข้าใจในเรื่องดังกล่าวข้างต้นนั้นเป็นเรื่องที่สำคัญ และจำเป็นอย่างยิ่งต่อการจัดการเรียนการสอนในห้องเรียน หัวหน้าหมวดวิชา ผู้ที่หน้าที่นี้เทศการศึกษา จะต้องฝึกฝนและสร้างเสริมตนเองให้มีความรู้ความเข้าใจในสิ่งเหล่านี้ จึงจะปฏิบัติหน้าที่ได้อย่างมีประสิทธิภาพ เพราะหัวหน้าหมวดวิชาจะเป็นผู้ให้ความรู้ และข้อแนะนำเกี่ยวกับการจัดการเรียนการสอน ตลอดจนช่วยเหลือครูในหมวดวิชาแก้ไขปัญหาเกี่ยวกับการเรียนการสอน และดูแลการสอนในหมวดวิชาอย่างใกล้ชิด และสม่ำเสมอ ดังที่ สมทรง ภัทรชาคร (2514 : 45) ได้ให้ความเห็นไว้ว่า "แม้ว่าคุณภาพของการเรียนการสอนจะขึ้นกับ

ตัวประกอบหลายตัว หัวหน้าหมวดย่อมเป็นตัวจักรอันสำคัญยิ่งต่อการบริหารงานในโรงเรียน และต่อผลงานเป็นส่วนรวม คุณภาพการศึกษาจะปรากฏที่ตัวนักเรียน เป็นหน้าที่ของหัวหน้าหมวดวิชาที่จะต้องดูแลเรื่องการเรียนการสอนอย่างใกล้ชิด..." และในบางครั้งหัวหน้าหมวดวิชาผู้ทำหน้าที่นี้เทศการศึกษา จะต้องสามารถสาธิตการจัดการเรียนการสอนแก่ครูในหมวดวิชาอีกด้วย ดังนั้นหัวหน้าหมวดวิชาจึงจำเป็นต้องอย่างยิ่งที่จะต้องมีความรู้ความเข้าใจอย่างถ่องแท้ในเรื่องดังกล่าวข้างต้น เพื่อจะได้ปฏิบัติหน้าที่ในการแนะนำ ให้คำปรึกษา และช่วยเหลือครูอาจารย์ในหมวดวิชา และยังเป็นการสร้างศรัทธาและความเลื่อมใสแก่ครูในหมวดวิชาอีกด้วย

นอกจากนี้ผู้เชี่ยวชาญได้พิจารณาเห็นว่า หัวหน้าหมวดวิชาผู้ที่จะทำหน้าที่นี้เทศการศึกษา จำเป็นต้องมีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการสอนในเรื่อง จิตวิทยาการศึกษา จิตวิทยาพัฒนาการ จิตวิทยาสังคม องค์ประกอบ และระบบการเรียน การสอน ความรู้พื้นฐานเรื่องสื่อการเรียนการสอน ประเภทและการบำรุงรักษาสื่อ การเรียนการสอน การวิเคราะห์ข้อสอบและแบบทดสอบมาตรฐาน สถิติเบื้องต้นสำหรับการวัดผล คะแนนและการให้ระดับคะแนน ความรู้พื้นฐานของการแนะแนว เทคนิคและเครื่องมือต่าง ๆ ที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล บริการต่าง ๆ ในโครงการแนะแนว วิธีการและเทคนิคการแนะแนวเป็นรายหมู่และรายบุคคล แบบทดสอบมาตรฐานที่ใช้ในการแนะแนว การแนะแนวอาชีพการศึกษา และเรื่องส่วนตัวและสังคม จะเห็นได้ว่าความรู้ในเรื่องต่าง ๆ เหล่านี้เป็นสิ่งที่หัวหน้าหมวดวิชาไม่ได้ใช้ในการปฏิบัติหน้าที่โดยตรง และตามสถานศึกษาต่าง ๆ ก็จะมีผู้ที่ทำหน้าที่เหล่านี้โดยตรงอยู่แล้ว เช่น ครูวัดผล ครูแนะแนว และฝ่ายโสตทัศนศึกษา เป็นต้น แต่อย่างไรก็ตามหัวหน้าหมวดวิชา ซึ่งทำหน้าที่เป็นผู้นี้เทศการศึกษาก็ควรจะมีรู้ความเข้าใจในสิ่งเหล่านี้ด้วยเช่นกัน ซึ่งจะนำไปในลักษณะการรู้โดยสังเขป เพื่อที่จะส่งผลให้การปฏิบัติงานมีประสิทธิภาพต่อไป

จะเห็นได้ว่า สมรรถภาพด้านความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับหลักสูตร และการสอนนี้ เป็นสิ่งสำคัญและจำเป็นอย่างยิ่งสำหรับหัวหน้าหมวดวิชาผู้ทำหน้าที่นี้เทศการศึกษา ดังที่ อาคม จันทสุนทร (2526 : 11) ได้กล่าวไว้ว่า "ผู้นี้เทศควรจะ

มีความรู้ความสามารถในเรื่องหลักสูตรและการสอนในหมวดวิชาที่รับผิดชอบ คือ เข้าใจรายละเอียดของหลักสูตร รู้กระบวนการพัฒนาหลักสูตร และรอบรู้วิธีสอน วิชาเฉพาะในหมวดวิชานั้น ๆ รวมทั้งมีความชำนาญในการสอนด้วย" ดังนั้นหัวหน้าหมวดวิชาควรพัฒนาตนเองให้มีสมรรถภาพดังกล่าว เพื่อให้การปฏิบัติงานตามหน้าที่ ประสบผลสำเร็จตามวัตถุประสงค์อย่างมีประสิทธิภาพต่อไป

1.2 คำนการนิเทศการศึกษา จากผลการวิจัย พบว่า ผู้เชี่ยวชาญพิจารณาเห็นว่า หัวหน้าหมวดวิชาผู้ที่ทำหน้าที่นิเทศการศึกษาในโรงเรียนมัธยมศึกษาสังกัดกรมสามัญศึกษา จำเป็นอย่างยิ่งที่จะต้องมีความรู้เกี่ยวกับการนิเทศการศึกษาในเรื่อง ความรู้พื้นฐานของการนิเทศการศึกษา ปรัชญาและหลักการนิเทศการศึกษาโดยทั่วไป บุคลากรและบทบาทหน้าที่ของบุคลากรทางการนิเทศการศึกษา งานนิเทศการศึกษา กิจกรรมการนิเทศการศึกษา การพัฒนาและส่งเสริมการนิเทศการศึกษา หลักการทั่วไปเกี่ยวกับการวางแผนการนิเทศการศึกษา การกำหนดจุดมุ่งหมายในการนิเทศ การกำหนดทางเลือกในการดำเนินงานนิเทศ การจัดทำโครงการนิเทศการศึกษา การควบคุมคุณภาพงานนิเทศการศึกษา การสนับสนุนการนิเทศการศึกษา เทคนิควิธีการประเมินโครงการนิเทศการศึกษา และการนำผลการประเมินไปใช้ในการพัฒนาการนิเทศการศึกษา นอกจากนี้ผู้เชี่ยวชาญยังพิจารณาเห็นว่า หัวหน้าหมวดวิชาผู้ที่ทำหน้าที่นิเทศการศึกษา จำเป็นต้องมีความรู้ความเข้าใจในเรื่องประเภทและรูปแบบของการนิเทศ รูปแบบในการสร้างความรู้ความเข้าใจก่อนการนิเทศการศึกษา หลักการทั่วไปเกี่ยวกับการดำเนินงานนิเทศการศึกษา และหลักการทั่วไปเกี่ยวกับการประเมินผล การนิเทศการศึกษา ซึ่งผลการวิจัยนี้สอดคล้องกับความเห็นของ อาคม จันทร์สุนทร (2526 : 11) ซึ่งกล่าวว่า "ผู้นิเทศควรจะมีความรู้ในเชิงบริหารงานและในเทคนิคของการนิเทศ กล่าวคือ รู้ในวิชาการ วิธีการ ตลอดจนมีความสามารถในการปฏิบัติเกี่ยวกับการวางแผน การจัดองค์การ การอำนวยความสะดวกในการปฏิบัติงานให้เป็นไปอย่างราบรื่น และการควบคุมดูแล ติดตามประเมินผลงาน" นอกจากนี้ยังสอดคล้องกับหลักการและแนวคิดของ โลเวลล์ และไวลส์ (Lovell and Wiles อ้างถึงใน สังกัด อุทรานันท์ 2529 : 45-47) ที่เสนอไว้ว่า ผู้นิเทศจำเป็นต้องมีความรู้เกี่ยวกับตัวครูที่จะไปนิเทศสภาพสังคม และจิตวิทยาที่เกี่ยวข้องในการนิเทศ ตลอดจน

ความรู้เกี่ยวกับผู้ที่ทำหน้าที่นี้เทศและทฤษฎีเกี่ยวข้องกับกรณีเทศ ซึ่งจากแนวคิดดังกล่าว จะเห็นว่า เป็นสิ่งที่ถูกต้องตามหลักการอย่างยิ่ง เพราะผู้ที่ปฏิบัติหน้าที่ใดก็ตาม จำเป็นที่จะต้องมีความรู้ความเข้าใจในหน้าที่และขอบเขตของงานที่ตนเองจะต้องปฏิบัติ เป็นอย่างถี่ อย่างกว้างขวาง และลึกซึ้ง จึงจะทำให้ปฏิบัติหน้าที่ได้อย่างมีประสิทธิภาพ ดังนั้นหัวหน้าหมวดวิชาผู้ที่ทำหน้าที่นี้เทศการศึกษา จึงจำเป็นที่จะต้องมีความรู้ความเข้าใจ เกี่ยวกับการนิเทศการศึกษาอย่างครอบคลุม และละเอียดเช่นกัน จึงจะทำให้การนิเทศ การศึกษาภายในโรงเรียนประสบผลสำเร็จตามจุดหมายที่ตั้งไว้ต่อไป

1.3 ด้านความรู้ที่จำเป็นสำหรับผู้นิเทศ จากผลการวิจัย พบว่า ผู้เชี่ยวชาญพิจารณาเห็นว่า หัวหน้าหมวดวิชาผู้ที่ทำหน้าที่นี้เทศการศึกษาภายใน โรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดกรมสามัญศึกษา จำเป็นอย่างยิ่งที่จะต้องมีความรู้ในเรื่อง นวัตกรรมใหม่ ๆ ทางการศึกษา แหล่งวิทยาการ หรือแหล่งความรู้ในท้องถิ่น และจำเป็นที่ ต้องมีความรู้ในด้านสังคมศาสตร์ การบริหารงานบุคคล การวิจัยและการนำผลการวิจัย มาใช้ กิจกรรมนักเรียน การบริหารงานธุรการ การเงิน และพัสดุ การสื่อสาร และการ ไร้ห้องสมุด ซึ่งจากผลดังกล่าวสอดคล้องกับหลักการที่ตั้งที่ อาคม จันทสุนทร (2526 : 11) ได้เสนอไว้ว่า ผู้นิเทศควรจะต้องมีความรู้ความสามารถในเทคนิคของการนิเทศ คือ รู้วิธีการ และมีความชำนาญในงานด้านธุรการ การจัดทำแผนแม่บทเอกสาร การจัด ประชุมอบรม การพูดการเขียน สื่อความหมายได้ถี่ และการกระตุ้นจิตใจคนให้เกิด ความกระตือรือร้นในการทำงาน นอกจากนี้ยังสอดคล้องกับแนวคิดของ ซารี มณีศรี (ม.ป.ป. : 78-84) ที่เสนอว่า ผู้ทำหน้าที่นี้เทศต้องเป็นผู้มีความสามารถรอบตัว (Round Person) เพราะเป็นการทำงานกับคน จึงควรมีความรู้ 4 และทักษะ 4 ซึ่งประกอบด้วยความรู้ว่าด้วยการจัดการ ความรู้ว่าด้วยพฤติกรรมของมนุษย์ ความรู้ ว่าด้วยหลักสูตร ความรู้ว่าด้วยการพัฒนาองค์การ ทักษะในทางเทคนิค ทักษะในการ ครอบคน ทักษะในการจัดการศึกษา และทักษะในการสร้างความคิด ซึ่งถ้าหากหัวหน้า หมวดวิชาผู้ทำหน้าที่นี้เทศการศึกษา มีความรู้ในเรื่องต่าง ๆ ดังกล่าวแล้ว ก็จะทำให้ สามารถให้คำแนะนำ ช่วยเหลือในการแก้ไขปัญหาแก่ครูอาจารย์ในหมวดวิชาได้อย่าง ถูกต้อง และเหมาะสมต่อไป

2. สมรรถภาพค่านเทคนิควิธี

จากผลการวิจัย พบว่า ผู้เชี่ยวชาญพิจารณาเห็นว่า หัวหน้าหมวดวิชา ผู้ที่จะทำหน้าที่นิเทศการศึกษาในโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดกรมสามัญศึกษา จำเป็นอย่างยิ่งที่จะต้องมีความสามารถในการดำเนินงานนิเทศการศึกษาในเรื่องต่าง ๆ ดังต่อไปนี้ คือ สามารถชี้แจงให้ที่ประชุมเข้าใจ สามารถระดมความคิดเห็นของผู้ร่วมงาน และสรุปได้ สามารถประเมินสภาพปัจจุบันและปัญหา และความต้องการจำเป็นในการนิเทศการศึกษาของหัวหน้าหมวดวิชา สามารถวิเคราะห์และจัดอันดับความสำคัญของปัญหา สามารถกำหนดจุดมุ่งหมายในการนิเทศการศึกษาทั้งในระยะสั้นและระยะยาว สามารถระบุและกำหนดทางเลือกที่เหมาะสมกับสถานการณ์ สามารถทำแผนงานและโครงการนิเทศการศึกษาในหมวดวิชา สามารถประสานสัมพันธ์ระหว่างบุคลากรในฝ่ายต่าง ๆ สามารถให้ความรู้และข้อมูลเกี่ยวกับหลักและวิธีการปฏิบัติตามขั้นตอนใหม่ ๆ หรือรูปแบบใหม่ ๆ ที่ต่างไปจากเดิม สามารถสร้างทักษะพื้นฐานและเจตคติที่ดีต่อการนิเทศการศึกษาให้เกิดขึ้นกับผู้รับการนิเทศการศึกษา สามารถเลือกวิธีและจัดการฝึกอบรม เพื่อสร้างความเข้าใจในสิ่งใหม่ ๆ ได้เหมาะสม สามารถนิเทศการศึกษาโดยใช้เทคนิควิธีการทำงานที่ถูกต้องและเหมาะสม สามารถควบคุมคุณภาพงานให้เป็นไปตามจุดมุ่งหมาย สามารถปฏิบัติตามแผนงานและโครงการนิเทศการศึกษาที่กำหนดไว้อย่างครบถ้วน สามารถควบคุม ตรวจสอบ และติดตามผลการปฏิบัติงานของบุคลากรทุกฝ่ายให้เป็นไปตามแผนงานที่กำหนด สามารถสร้างแรงจูงใจในการทำงานให้เกิดขึ้นกับผู้รับการนิเทศการศึกษา สามารถสร้างเสริมกำลังใจ และทำนุบำรุงขวัญแก่ผู้รับการนิเทศ นอกจากนี้ผู้เชี่ยวชาญยังพิจารณาเห็นว่า หัวหน้าหมวดวิชาผู้ทำหน้าที่นิเทศการศึกษา จำเป็นต้องมีความสามารถในการดำเนินงานในเรื่องต่อไปนี้ คือ สามารถสร้างกฎเกณฑ์ในการทำงานร่วมกัน เพื่อเป็นเครื่องมือควบคุมการปฏิบัติงาน สามารถนำเสนอข้อมูลจากการปฏิบัติงานนิเทศการศึกษาได้อย่างถูกต้องและเหมาะสม สามารถประเมินการทำงานร่วมกับผู้รับการนิเทศ สามารถประเมินสัมฤทธิ์ผลในการนิเทศการศึกษา และสัมฤทธิ์ผลในการเรียนของนักเรียน สามารถประเมินโครงการนิเทศการศึกษา เพื่อทราบประสิทธิภาพของโครงการ และสามารถประเมินผลการปฏิบัติงานของผู้ใต้บังคับบัญชา ซึ่งจากผลข้างต้นจะเห็นได้ว่า สมรรถภาพค่านเทคนิควิธีในการปฏิบัติงาน

นิเทศการศึกษาของหัวหน้าหมวดวิชาในเรื่องต่าง ๆ ดังกล่าวนั้น ก็คือ การนำกระบวนการนิเทศการศึกษา ตลอดจนหลักการ แนวคิด และทฤษฎีต่าง ๆ มาสู่ภาคปฏิบัติ หรือเป็นขั้นตอนการทำงานตามบทบาทหน้าที่ของหัวหน้าหมวดวิชาผู้ทำหน้าที่นิเทศ เพื่อให้บรรลุถึงจุดหมายปลายทางที่กำหนดไว้ด้วย การวางแผนการนิเทศ การจัดระเบียบงาน การสั่งการและควบคุม การประสานงานและรายงาน การจัดทำงบประมาณ และการประเมินผล การปฏิบัติงานโดยในแต่ละขั้นตอนก็จะมีรายละเอียดในการปฏิบัติงานในลักษณะต่าง ๆ ดังกล่าวข้างต้น ซึ่งจะครอบคลุมงานหรือพันธกิจของการนิเทศการศึกษาในทุก ๆ ด้าน

นอกจากนี้ผลการวิจัยดังกล่าวยังสอดคล้องกับหลักการดำเนินงานตามโครงการพัฒนาการนิเทศงานวิชาการภายในโรงเรียนมัธยมศึกษา (กรมสามัญศึกษา 2530 : 31-33) ในส่วนที่เป็นการดำเนินงานของผู้ให้การนิเทศอีกด้วย ซึ่งมีขั้นตอนดังนี้ คือ สำรวจความต้องการจำเป็นของโรงเรียน การวางแผนการนิเทศการศึกษา การดำเนินการปฏิบัติงาน การประเมินกระบวนการดำเนินงานและผลผลิต และการปรับปรุงแก้ไข

กล่าวโดยสรุปแล้ว สมรรถภาพค่านิยมทัศนคติในการปฏิบัติงานนิเทศศึกษานี้ เป็นสิ่งสำคัญและจำเป็นอย่างยิ่งที่หัวหน้าหมวดวิชาผู้ทำหน้าที่นิเทศการศึกษาต้องฝึกฝนตนเองให้มีทักษะและมีความสามารถในการปฏิบัติงานดังกล่าวข้างต้นให้บรรลุผลตามวัตถุประสงค์ได้อย่างมีประสิทธิภาพต่อไป

3. สมรรถภาพค่านิยมลักษณะและเจตคติ

จากผลการวิจัย พบว่า ผู้เชี่ยวชาญได้พิจารณาทัศนคติให้อยู่ในเกณฑ์จำเป็นอย่างยิ่งทุกรายการ ทั้งค่านิยมลักษณะและเจตคติ กล่าวคือ หัวหน้าหมวดวิชาผู้ทำหน้าที่นิเทศการศึกษา ในโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดกรมสามัญศึกษา จำเป็นอย่างยิ่งที่จะต้องมีความลักษณะและเจตคติดังนี้ คือ มีความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ มีความเชื่อมั่นในตัวเอง ฉลาด และกล้าทำในสิ่งที่ถูกต้องเหมาะสม ใฝ่หาความรู้อยู่เสมอ เป็นคนทันสมัย ทันเหตุการณ์ มีมนุษยสัมพันธ์ และมีความเป็นผู้นำ มีความมานะอดทน และเสียสละ มีความออกกตัญญูเป็นหนักแน่นรู้จักควบคุมอารมณ์ มีความละเอียดรอบคอบ

ทำงานเป็นระบบและมีระเบียบ มีความเป็นประชาธิปไตยมีเหตุผลใจกว้างยอมรับฟังความคิดเห็นและคำวิพากษ์วิจารณ์ เข้าใจและยอมรับความแตกต่างระหว่างบุคคล มีคุณธรรมซื่อสัตย์สุจริต เอื้อเฟื้อเผื่อแผ่ และมีความเมตตากรุณา มีความยุติธรรมไม่อคติลำเอียง มีความจริงใจเปิดเผย รู้จักกาลเทศะ มีบุคลิกลักษณะดี มีสุขภาพที่แข็งแรงใจ มีเจตคติที่ดีต่อการนิเทศการศึกษา และรู้จักปฏิบัติตนเองให้เป็นผู้นำที่มีคุณภาพ ซึ่งจากลักษณะดังกล่าวข้างต้นนั้นจะเห็นได้ว่า เป็นลักษณะ และคุณสมบัติของผู้นำทางการศึกษา หรือผู้บริหาร ผู้นำนิเทศการศึกษา และลักษณะของครูที่คั้นตนเอง ทั้งนี้อาจเป็นเพราะผู้เชี่ยวชาญมีความเห็นสอดคล้องกันว่า หัวหน้าหมวดวิชาผู้ทำหน้าที่นิเทศการศึกษามีบทบาทฐานะเป็นทั้งผู้บริหารการศึกษา ผู้นำนิเทศการศึกษา และผู้สอนในขณะเดียวกัน โดยทำหน้าที่ให้คำปรึกษา แนะนำวิธีแก้ไขปัญหาต่าง ๆ แก่ครูอาจารย์ในหมวดวิชา และยังเป็นผู้ที่ทำหน้าที่ประสานงานกับบุคลากรฝ่ายต่าง ๆ ในโรงเรียนอีกด้วย จึงจำเป็นอย่างยิ่งที่จะต้องมิลักษณะดังกล่าว เพื่อที่จะส่งผลต่อการปฏิบัติงานได้อย่างมีประสิทธิภาพต่อไป

ข้อเสนอแนะ

จากผลการวิจัยครั้งนี้ได้ข้อค้นพบเกี่ยวกับสมรรถภาพที่จำเป็นในการนิเทศการศึกษา ของหัวหน้าหมวดวิชาผู้ทำหน้าที่นิเทศการศึกษาในโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดกรมสามัญศึกษา ตามการพิจารณาคัดเลือกของผู้เชี่ยวชาญทางด้านการนิเทศการศึกษา ซึ่งมีส่วนร่วมในการจัดการนิเทศการศึกษาในโรงเรียนมัธยมศึกษา ในลักษณะต่าง ๆ จึงน่าจะกล่าวได้ว่า ข้อค้นพบครั้งนี้เป็นสมรรถภาพที่พึงประสงค์ ดังนั้นผู้วิจัยจึงมีข้อเสนอแนะในการพัฒนาบุคลากร และการดำเนินการนิเทศการศึกษากายในโรงเรียนดังต่อไปนี้

1. ข้อเสนอแนะในการสรรหาบุคลากรผู้ทำหน้าที่นิเทศการศึกษากายในโรงเรียนมัธยมศึกษา ควรสรรหาบุคคลที่มีคุณสมบัติดังนี้

1.1 มีความรู้เกี่ยวกับหลักสูตรมัธยมศึกษา และกระบวนการพัฒนา

หลักสูตร

- 1.2 มีความรู้และทักษะเกี่ยวกับการจัดการเรียนการสอน
- 1.3 มีความรู้และทักษะในการปฏิบัติงานนิเทศการศึกษา
- 1.4 มีลักษณะและคุณสมบัติของผู้นำทางการศึกษา
- 1.5 มีเจตคติที่ดีต่อการนิเทศการศึกษาและวิชาชีพครู

2. ควรนำสมรรถภาพที่ค้นพบในการวิจัยครั้งนี้เป็นเกณฑ์ในการพัฒนาหัวหน้าหมวดวิชา และผู้ทำหน้าที่นิเทศการศึกษาภายในโรงเรียน เพื่อให้มีสมรรถภาพครบถ้วน ถ้าหากหัวหน้าหมวดวิชา หรือผู้ทำหน้าที่นิเทศการศึกษาภายในโรงเรียนยังมีสมรรถภาพที่ไม่เพียงพอต่อการปฏิบัติงานก็ควรจัดให้มีการฝึกอบรม หรือจัดหาวิทยากรมาให้ความรู้ เพื่อเป็นการเสริมทักษะและพัฒนาสมรรถภาพของผู้นิเทศการศึกษาภายในโรงเรียนมัธยมศึกษาต่อไป

ข้อเสนอแนะสำหรับการวิจัยครั้งต่อไป

สำหรับการวิจัยครั้งต่อไป ผู้วิจัยมีความเห็นว่า ควรทำการศึกษาวิจัยเกี่ยวกับระดับสมรรถภาพในการนิเทศการศึกษาของหัวหน้าหมวดวิชาในโรงเรียนมัธยมศึกษาสังกัดกรมสามัญศึกษา ในเขตต่าง ๆ ซึ่งอาจจะทำการศึกษาโดยการสร้างเครื่องมือในการวัดระดับสมรรถภาพ หรือศึกษาจากการรับรู้ของผู้บริหาร การศึกษา หัวหน้าหมวดวิชา และครูผู้สอนในสายวิชาต่าง ๆ เพื่อจะได้ทราบระดับสมรรถภาพของหัวหน้าหมวดวิชาในการนิเทศการศึกษา และเพื่อเป็นแนวทางในการพัฒนาการนิเทศการศึกษาต่อไป